

Vlaamse
Regering

Beleidsbrief Omgeving 2018-2019

Inhoud

Inleiding

Overzicht strategische doelstellingen

SD1: Vergroening van de economie

SD2: Omgevingsbeleid georiënteerd op Europese beleidskaders

SD3: Eenvoudige en doeltreffende instrumenten

SD4: Dynamisch, gebiedsgericht en realisatiegericht ruimtelijk ontwikkelingsbeleid

SD5: Geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met een evenwichtige mix van functies

SD6: De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen

SD7: Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie

SD8: Naar een klimaatvriendelijke samenleving

SD9: Wetenschappelijke onderbouwing – stimuleren van doorwerking beleid in relevante beleidsvelden en sectoren

SD10: Interbestuurlijk samenspel in vertrouwen tussen bestuurskrachtige, verantwoordelijke partners

Vlaamse
Regering

Inleiding

Beleidsbrief

- ✓ Jaarlijkse doorvertaling beleidsnota Omgeving met:
 - ✓ **Terugblik** naar het afgelopen jaar van de legislatuur
 - ✓ **Vooruitblik** naar beleidsinitiatieven volgende jaar van de legislatuur
- ✓ Vanuit geïntegreerde omgevingsbenadering
- ✓ Dit betreft laatste beleidsbrief omgeving voor deze legislatuur

Ambitie blijft:

Doordacht en zuinig ruimtegebruik dat:

- ✓ **de ruimtelijke organisatie van Vlaanderen versterkt**
- ✓ **en waarbij tegelijkertijd de leef- en
omgevingskwaliteit verbetert**

Vlaamse
Regering

Overzicht strategische doelstellingen

Strategische doelstelling 1: Vergroening van de economie

Vergroening economie (1/2)

- Verdere inzet op **Green Deals** om bedrijven en sectoren bij te staan bij het verminderen van hun milieu-impact
 - Realisatie van ondertekende: gedeelde mobiliteit; circulair aankopen (zie CE); bedrijven en biodiversiteit; water in de brouwerijsector; huishoudelijke houtverbranding
 - Voorbereiding en uitrol nieuwe: bouwshift; circulair bouwen (zie CE); duurzame stedelijke logistiek, ...
- Onderzoek inzet **businessmodellen** met oog op vergroening bedrijven en onze economie en afname milieu-impact
- Website gemaakt rond milieutools
- Coördinatie binnen **ketenroadmap voedselverlies** - Voedselverliesforum begin 2019
- Uitwerking concept **Mobiscore** – lancering in 2019

Vergroening economie (2/2)

- Opgeleverde studie '**milieuverantwoorde consumptie**' en 'voedingsgedrag in schoolomgeving' (voor dit laatste: educatieve tools ontwikkeld)
- Veel minder 'onverschillige consumenten' en significante stijging 'vastberaden consumenten' (↔ 5 jaar geleden)
- Milieukosten internaliseren: verder studiewerk naar koolstofbeprijzing
- Verankering '**MOS, duurzame scholen, straffe scholen**' als programma
- **Ecocampusprogramma**: organisatie van professionaliseringsinitiatieven, lerende netwerken en studiedag over duurzaamheid. In 2019: focus op thema klimaat
- Programma **Natuur- en milieueducatie** – focus op klimaat in de centra
- Verdere inzet op **Klimaatplan Vlaamse overheid** – focus op uitvoering actieplannen en verbetering datakwaliteit

**Strategische doelstelling 2:
Omgevingsbeleid
georiënteerd op Europese
beleidskaders**

Langetermijndoelen

- (helpen) realiseren van **SDG's** en andere relevante internationale engagementen
- Verdere uitvoering **VISIE 2050** van Vlaamse Regering, bij uitstek via transitieprioriteiten:
 - Circulaire economie
 - Vlot en veilig mobiliteitssysteem
 - Slim wonen en leven
- **Vizier 2030**
- Ontwerpen **Vlaams Klimaatbeleidsplan, Luchtbeleidsplan en BRV**

Doelgerichte deelname aan internationaal beleid

- Mondiale **top Biodiversiteit** 2018 - aandacht voor mainstreaming biodiversiteit in andere sectoren, processen, overeenkomsten ...
- Verdere steun aan uitvoering **Overeenkomst van Parijs** inzake Klimaat
- Deelgenomen aan **High Level Political Forum voor Agenda 2030** en co-voorzitter waargenomen van **Network of Regional Governments for Sustainable Development**
- Opvolging ontwikkelingen rond **stedelijk beleid en territoriale cohesie**
- Optimalisering van **Europese cofinanciering**

Strategische doelstelling 3: Eenvoudige en doeltreffende instrumenten

Omgevingsinstrumenten

- (Digitale) **Omgevingsvergunning** in werking - verdere uitbouw met aandacht voor omgevingsvergunningenregister en integratie van vergunningen voor kleinhandelsactiviteiten en vegetatiewijzigingen
- **Complexe projecten**: vaststelling eerste ontwerpen van voorkeursbesluit door VR
- Doorgedreven **integratie en optimalisatie MER-VR** en andere effectbeoordelingen in RUP's loopt
- Ontwerp **instrumentendecreet** wordt voorgelegd ter definitieve goedkeuring (voorbereiding uitvoeringsbesluit)
- Verder werken aan voorstel nieuwe **typevoorschriften** afgestemd op toekomst en BRV
- Voorbereiding integratie keuringen en attesteringen via **Woningpas**
- **VIP**-begeleiding blijft honderden investeringsprojecten in goede banen leiden – vooroverleg blijft de maatstaf
- Omgekeerde toegankelijkheid op ANB-domeinen is in voege

Omgevingshandhaving

- = sluitstuk omgevingsbeleid
- Inzet van nieuwe **bestuurlijke instrumenten** inzake beboeting, herstel en minnelijke schikking
- Verder zetten zachtere aanpak met sturende instrumenten zoals raadgeving en aanmaning
- Projectmatige **uitwerking** van toekomstig omgevingshandhavingsbeleid via ontwikkeling methodiek voor risicoanalyse, integratie van compliance promotion en de ontwikkeling van een omgevingshandhavingsmonitor.
- Exploreren van **innoverende inspectietechnieken**
- Uitbreiding toepassing **bestuurlijke dwangsom** in milieudossiers naar lokale bestuursniveau
- Verdere uitrol **programmatisch handhaven voor natuur** (uitwerking interventiestrategie gericht op preventieve aanpak)
- Voorbereiding uitrol en werking **controleapparaat inzake Nagoya Protocol**

**Strategische doelstelling 4:
Dynamisch, gebiedsgericht en
realisatiegericht ruimtelijk
ontwikkelingsbeleid**

Ruimte: van uitbreiding naar hergebruik, verdichting en ontharding

- **Beleidsplan Ruimte Vlaanderen:**
 - goedgekeurde strategische visie
 - Goedgekeurde decreten die uitvoering geven aan BRV doelstellingen (instrumentendecreet, woonreservegebieden, bestemmingsneutraliteit, bescherming van kwetsbare waardevolle bossen, aanduiden WORG's)
 - Lancering programma 'ruimtelijke transformatie'
- Stimuleren verhoging **ruimtelijk rendement** binnen bestaande ruimtebeslag met steeds minder inname van open ruimte
- Uitvoering geplande **ontsnipperingsprojecten**

**Strategische doelstelling 5:
Geïntegreerde
gebiedsontwikkeling voor een
kwaliteitsvolle leefomgeving
met een evenwichtige mix van
functies**

Geïntegreerde gebiedsontwikkeling

- Werkpraktijk blijft **geïntegreerde gebiedsontwikkeling** en **bovenlokale samenwerking** waarbij acties en projecten elkaar én de leefomgeving versterken, bovenlokale verdeelvraagstukken worden uitgeklaard, instrumenten optimaal complementair worden ingezet en uitvoeringsconflicten worden voorkomen
- Verder werken aan GRUP's en het AGNAS-programma
- Overleg met andere beleidsdomeinen (bv. mobiliteit) met oog op **gedeelde uitvoeringsagenda's**.
- Belangrijke **fundamenten** blijven: T.OP, BRV-gebiedsprojecten, LABO RUIMTE, complexe en VIP-projecten, onthardingssubsidies, natuurinrichtings-, landinrichtings- en ruilverkavelingsprojecten en (ondersteuning van) strategische projecten
- Door instelling van **landinrichtingsproject Water-Land-Schap** krijgen 14 gebiedscoalities de instrumenten en middelen om lokaal water-, landbouw- en landschapsdoelen geïntegreerd te realiseren. Er volgt tweede oproep in het programma Water-Land-Schap, specifiek gerichte op maatregelen om droogte tegen te gaan

Strategische doelstelling 6 De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen

Naar een betere luchtkwaliteit

- Start uitvoering goedgekeurde ontwerp van **4de luchtbeleidsplan**
- Opstart goedkeuringsprocedure rond **samenwerkingsakkoord** met andere gewesten en federale overheid over uitvoering **nieuwe NEC-richtlijn**, die elke lidstaat nationale emissieplafonds oplegt
- Aanpak van **luchtverontreiniging door houtverbranding**
- Blijvende ondersteuning lokale overheden die **LEZ** willen inrichten

Water (incl. droogte en wateroverlast)

- Eind dit jaar: decretale bekrachtiging **Waterwetboek** = transparantere waterregelgeving
- Aanpak **meerlaagse waterveiligheid** toepassen op **waterschaarste en droogte**
- Klaar voor uitdaging van waterschaarste en droogte met **droogtecommissie** en opgestelde draaiboek voor **crisisbeheer**
- Via nieuwe **waterbeleidsnota** voorbereiding volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen – en integratie van visie en structurele maatregelen voor droogterisicobeheer
- Opmaak **structureel plan** tegen droogte en wateroverlast vóór einde legislatuur
- Inzetten op **gebiedsgerichte maatregelen** in functie van de doelafstand met het 6de Mestactieplan (MAP 6), en via het verhogen van de effectiviteit van de bestaande maatregelen
- Verder werken aan **natuurontwikkeling** in combinatie met overstromingsbescherming in het kader van de Sigma-werking

Bodemverontreiniging

- **Aanpak** bodemverontreiniging (oa via brownfieldproejecten) blijft hefboom voor herontwikkeling op vlak van ruimte, economie, leefomgeving en gezondheid
- **Normenkader** voor gebruik van alle bodemmateriaal op of in de bodem
- Finaliseren oprichting **Stookoliefonds**
- Intensifiëren onderzoek en sanering van **verontreinigde waterbodems** (onderzoek inzet saneringsfonds voor prioritaire waterbodems)
- Voor **handhaving** Bodemdecreet en VLAREBO: voorzien van gerichte opvolging van periodieke onderzoeks- en saneringsplicht

Bodembescherming

- Investeren in **stimulerend bodembeschermingsbeleid**
- **Subsidies** via **erosiebesluit** en **vrijwillige beheerovereenkomsten** blijven hefboom voor aanpak van bodemerosie en modderoverlast
- Inzet op **realisatie van land- en bodemgerelateerde SDG's**
- Ontwikkelen en implementeren **duurzame landbeheerpraktijken** om uitstoot broeikasgassen te verminderen

(on)Diepe ondergrond

- Beleidsondersteunende inzet van een **verfijnder 3D geologisch model** voor de (on)diepe ondergrond
- Uitwerken ontwerp **Structuurvisie** Diepe Ondergrond
- **Uitvoering geven aan Decreet** Diepe Ondergrond
- 5-jaarlijkse **evaluatie** van 2de Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan, met oog op 3de plan
- Begin 2019: ingebruikname **Geotheek**

Leefkwaliteit

- Uitbreiding dataviewer 'Lokale leefkwaliteit in beeld' (= onderbouwing beleidskeuzes)
- Communicatiecampagne brengt meetinstrument regionale omgevingskwaliteit onder aandacht
- Herziening lopende geluidsactieplannen
- Voor MER-plichtige nieuwe woonontwikkelingen in geluidbelaste gebieden: testen voorstel afwegingskader
- Uitvoeren analyse van geluid-, geur- en lichthinder, met gebiedsgerichte analyse van resultaten
- Verdere investering in gezond binnenklimaat (incl. concrete ondersteuning scholen)
- Rookverbod in wagen in bijzijn van kinderen
- Herwerking van Vlaamse strategie hormoonverstoring in het licht van nieuwe wetenschappelijke inzichten en internationale beleidsinitiatieven
- Blijvende inzet op kennisopbouw en beleidsdoorwerking rond milieu, lokale luchtvervuiling en gezondheid – centrale rol voor Vlaams Humaan Biomonitoring Programma
- Bijdrage aan de Taskforce luchtvervuiling en de campagne 'paraat voor de schoolstraat'

Natuur en biodiversiteit

- Versterking **groenblauwe netwerk**
 - In beeld brengen potenties om dit uit te breiden in stedelijke en rurale context
- Europese **2B Connect project**: biodiverse inrichting van 5 bedrijventerreinen die rolmodel worden
- LIFE+ project **Green4Grey** afronden (In zes projectgebieden wordt een stedelijke restruimte omgevormd tot een aantrekkelijke en veelzijdige natuurlijke plek)
- Via **beheerovereenkomsten** blijvend investeren in de duurzame bedrijfsvoering door landbouwers
- **Wolvenplan** wordt uitgevoerd
- Verder uitbreiden **bosareaal** en aandacht voor ruimtelijk bedreigde waardevolle bossen
- Verder werken aan kennisuitbouw over en doorvertaling van **ecosysteemdiensten** en streven naar samenwerking hierover voor onder andere landbouw, gezondheid, ontharding, groenblauwe dooradering, omgevingskwaliteit, klimaat, water en gezondheid

Meer toegankelijke en nabije natuur

- Vergroten natuurbeleving en leefbaarheid
- Uitrol van **omgekeerde toegankelijkheid**
- Ondersteuning **groenprojecten** in steden en gemeenten, op scholen, bedrijventerreinen, via uitbouw speelbossen, bivakzones, natuurbegraafplaatsen, projectoproep Natuur in je Buurt, ...
- Specifieke aandacht voor uitbreiding **toegankelijk groen in Vlaamse rand**
- Inzet op **planologische verankering** van natuur en prioritaire aandacht voor robuust maken van natuurkernen

Natura 2000

- 36 acties uit **Vlaams Natura 2000-programma** zijn in uitvoering.
- Binnen SBZ verder werken aan **allocatie en realisatie van IHD's** en verkleining afgebakende zoekzones
- Aanduiden zones voor **realisatie van (bos)doelstellingen buiten SBZ** wordt voorbereid
- In **advisering** vergunningen, beheer- en ruimtelijke plannen, natuurinrichting, aankoopbeleid en inzet investeringssubsidies voor natuur is IHD-beleid, samen met socio-economische toets, mee bepalend
- Projectoproep **investeringsubsidies Natuur in 2018** had grootste respons ooit
- Maximale **inzet programma natuurinrichting** om Europese natuurdoelen te realiseren
- **Goedkeuring soortenbeschermingsprogramma's** voor boomkikker en bruine kiekendief dit jaar, in 2019 volgen heikikker, poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander
- **PAS** biedt kader voor vergunningverlening zonder dat in SBZ's een betekenisvolle aantasting plaatsgrijpt van habitats – VR kan Programmadocument PAS vaststellen

Strategische doelstelling 7

Vlaanderen op weg zetten naar een kringlooeconomie

Vlaanderen circulair

- Inzet op **transitieprioriteit** Vlaanderen circulair (i.k.v. Vlaamse Visie 2050)
- **Operationeel plan** (OP2017-2018) met focus op:
 - Circulaire Stad
 - Circulair Aankopen: green deal gestart
 - Circulair Ondernemen:
- **Proeftuin Circulair bouwen en kunststoffen**: resp. green deals voorzien
- **IABR-2018+2020**: circulaire aanpak bij de (her)ontwikkeling van gebieden
- OVAM en de Stad Antwerpen organiseren in 2019 het **World Resources Forum** in het teken van CE
- **SUMMA**: lopend onderzoeksprogramma o.a. CE-indicatoren

Materialen

- Verhoging doelstellingen voor **selectieve inzameling en recyclage** van verpakkingen
- Terugdringen gebruik van **single-use plastics**
- Aanhouden verhoogde inspanningen om **zwerfvuil** in te dijken en opdrijven handhaving (ism lokale besturen)
- Bijdragen aan ontwikkeling van **duurzaamheidskader voor bioplastics** en onderzoek naar beter sluiten van materiaalkringlopen voor **textiel, meubelen en matrassen**
- Uitvoering goedgekeurde **asbestafbouwplan** en inzet op milieuveilig verwijderen van asbest, ook uit alle Vlaamse scholen
- Tool voor Milieuverantwoord Materiaalgebruik in de Bouw (**TOTEM**) gelanceerd en verspreid ikv duurzaam bouwen

Strategische doelstelling 8 Naar een klimaatvriendelijke samenleving

Naar een koolstofarme samenleving

- Goedgekeurd ontwerp van 4de **Vlaams Kimaatbeleidsplan**
 - Krijtlijnen voor het klimaatbeleid 2021-2030
 - Vormt samen met het Vlaams Energiebeleidsplan 2021-2030 de Vlaamse inbreng voor het ontwerp Belgisch Energie- en Klimaatplan
- Opmaak ontwerp **Vlaams adaptatieplan** 2021-2030 tegen eind dit jaar

Strategische doelstelling 9
Wetenschappelijke
onderbouwing – stimuleren
van doorwerking beleid in
relevante beleidsvelden en
sectoren

Mijn administratie als kennis- en expertisecentrum

- Met inzichten uit onderzoeken voor een sterker omgevingsbeleid aan de slag
- Voorstellen **MIRA** Milieuverkenning 2018
- **NARA-S** Natuurrapport 2018 verkent toekomstscenario's voor groene infrastructuur
- Bijzondere aandacht voor ecohydrologie en verdroging vanuit visies op natuur
- Eerste Ruimterapport (**RURA**) eind 2018
- Nieuw **Klimaatportaal** Vlaanderen voor lokale besturen
- **Onderbouwing** natuur-, jacht- en hengelsportbeleid: geactualiseerde habitatkaart, meetnetten, technieken voor IHD-opvolging, onderzoek rond beheer waterlopen, soortenbesluit, wetenschappelijke ondersteuning bos- en natuurbeheer
- Verder bouwen aan **digitale informatieplatformen en afstemming van systemen** op elkaar
- Toegankelijker maken van proces van opmaak en opvolging natuurbeheerplannen via benutting **blockchaintechnologie**
- Maximale ontsluiting **grondeninformatieregister**
- Nieuwe bodemdatabank van **DOV** wordt operationeel

Strategische doelstelling 10
Interbestuurlijk samenspel in
vertrouwen tussen
bestuurskrachtige,
verantwoordelijke partners

Interbestuurlijk samenspel

- Samen met partners verder op ingeslagen weg van **subsidiariteit**
- Erkenning **lokale autonomie** in lokale omgevingsinitiatieven – mijn administratie staat er klaar als **proactieve gesprekspartner**
- Investering in **kennispartnerschappen** die omgevingsbeleid bij lokale partners verankeren en bestuurskracht versterken
- **Sensibilisering** over omgevingsbeleid

Omgevingsadministratie

- Ter ondersteuning van mijn omgevingsbeleid
- Hanteert kringloopbenadering en staat voor een proactieve, afgestemde, gebiedsgerichte werking en projectbenadering
- **Transitietraject** afgerond voorjaar 2018, na scherp stellen en versterken processen voor de toekomst en definiëren verdere efficiëntiewinsten. Efficiëntiewinsten en procesverbeteringen
 - worden verder uitgewerkt en gerealiseerd
 - situeren zich o.a. op vlak van focus op kernopdrachten, doorwerking subsidiariteitsbeginsel en proactieve draagvlakcreatie
- Inbedding **diversiteit en gelijke kansen**